

ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึก ที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

THE RESULT OF OUTDOOR LEARNING ACTIVITY WITH JOURNAL ON WRITING ABILITY OF YOUNG CHILDREN

สสิธร พรเพทาย¹, ดร.ราชันย์ บุญธิมา², รศ.ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ³

Sasitorn Pornpaytai¹, Dr. Rachan Boontima², Assoc.Prof.Dr.Kulaya Tantiplachiva³

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุ 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มา 1 ห้องเรียน จากจำนวน 2 ห้องเรียน เป็นจำนวนเด็กทั้งหมด 60 คน จากนั้นสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) มาจำนวน 15 คน โดยวิธีการจับสลากเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่าง แบบแผนการทดลองในครั้งนี้คือ แบบแผนการทดลอง A-B-A Design ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมชิ้นงานและประเมินผลความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลองโดยใช้เวลา 2 สัปดาห์แรก ระหว่างการทดลองใช้เวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน ในวันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี โดยเก็บชิ้นงานที่เด็กบันทึกการเรียนรู้ของวันพุธในชั้นกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึกมาประเมินให้คะแนนความสามารถด้านการเขียนโดยใช้เกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เก็บรวบรวมชิ้นงานและประเมินผลความสามารถด้านการเขียนหลังการทดลองโดยใช้เวลา 2 สัปดาห์หลัง รวมระยะเวลาในการทดลอง 12 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึก และแบบประเมินความสามารถด้านการเขียน (Scoring Rubric) มีค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต 2 คน โดยได้ใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI = 0.95 ซึ่งอยู่ในระดับสูงเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงใช้ผู้สังเกตเพียง 1 คน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐานเพื่อหาค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One – way analysis of variance : repeated measure) และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัปดาห์โดยการทดสอบค่าที (t – test for dependent samples) ผลการวิจัย พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการ

¹ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² ประธานที่ปรึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

³ ที่ปรึกษาร่วมปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บันทึกข้อมูล มีความสามารถด้านการเขียนทั้ง 6 ชั้น ในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่การเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียน ก่อนการทดลองกับระหว่างการจัดกิจกรรมในช่วงสัปดาห์ที่ 6 จนถึงหลังการทดลอง (สัปดาห์ที่ 11 – 12) มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นระหว่างการจัดกิจกรรมช่วงสัปดาห์ที่ 3 กับ สัปดาห์ที่ 4 และสัปดาห์ที่ 4 กับ สัปดาห์ที่ 5 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ : การเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึก, ความสามารถด้านการเขียน, เด็กปฐมวัย

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the changes of writing ability of preschool children through an outdoor learning activity with note taking. The sample used in the study was preschool boys and girls, with 4-5 years of age, who were studying in first year kindergarten in second semester of 2013 academic year at Pibool Uppatham School in Bangkok obtained by purposive sampling. One class of two was chosen and then 15 students were selected from 60 students by simple random sampling (drawing). The experimental design followed the A-B-C design. The work pieces were collected and the writing ability of preschool children was assessed. The first 2 weeks was at the pre-experiment stage. For while-experiment stage, the experiments were carried out within the period of 8 weeks and 3 days a week on Tuesday, Wednesday and Thursday. The work pieces with note taking on learning on Wednesday during the outdoor learning activity with note taking were collected and then their writing ability was assessed against the criteria established. At the post-experiment stage, the work pieces were collected and their writing ability was evaluated during 2 weeks after the experiments. The experiments all together took 12 weeks. The instruments used in the study were plans of outdoor learning activity with note taking and an assessment form with scoring rubric for writing ability of preschool children with the reliability of 2 observers by using the index of congruence (IOC) of observers at 0.95 (RAI = 0.95) which was at the high level and enough to be used in the study. Thus only one observer was used in the study. The data were analyzed by using means, standard deviation, and one-way repeated measure analysis of variance (ANOVA). Dependent sample t-test was used for the comparison of differences between weeks. The research results revealed that, after the use of outdoor learning activity with note taking, the writing ability of preschool children in 6 steps in each period of weeks was different with statistical significance at the level of .01. Their writing ability at the pre- and while-experiment stages from week 6 until post-experiment stage (weeks 11-12) was increasingly changed with statistical significance at the level of .05, except the writing ability at the while-experiment stage between weeks 3 and 4 and weeks 4 and 5 which was increasingly changed with no statistical significance.

Key Words: Outdoor Learning with Note Taking, Writing Ability, Preschool Children

บทนำ

วัยเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงแปดปี เป็นช่วงระยะที่สำคัญที่สุดของพัฒนาการทุกด้านทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคมและบุคลิกภาพ เด็กปฐมวัยเป็นเด็กที่อยู่ในช่วงวัยแห่งพลังการเจริญเติบโตของสมองของชีวิต (สิริมา ภิญาณอนันตพงษ์. 2550 : 1) ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคน และถือว่า “คน” คือทรัพยากรอันล้ำค่าของประเทศ ประเทศ สังคมปัจจุบันเป็นยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารทำให้คนติดต่อกันได้อย่างรวดเร็ว การติดต่อสื่อสารที่มีความสำคัญและมีบทบาทต่อมนุษย์มาก เหตุนี้ภาษาจึงเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เป็นทักษะที่สำคัญยิ่งในการดำรงชีวิตประจำวัน (หรรษา นิลวิเชียร. 2535 ก : 7) จะเห็นได้ว่าการพัฒนาทักษะทางภาษาต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ที่ต้องอาศัยทักษะทั้ง 4 คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ในการจะพัฒนาไปพร้อมๆกัน (เยาวพา เดชะคุปต์. 2543 : 50) เด็กปฐมวัยเป็นวัยอยู่ในช่วงอายุแรกเกิดจนถึง 8 ปี เป็นระยะสำคัญที่สุดของการพัฒนาทุกด้าน โดยเฉพาะด้านภาษา เรียกได้ว่าเป็นวัยทองของภาษา ดังนั้นเด็กปฐมวัยควรได้รับการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ไปพร้อมๆ กัน การเขียนนั้นเป็นทักษะหนึ่งที่ต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอนและถูกวิธี เนื่องจากทักษะการขีดเขียนเป็นขั้นพัฒนาการที่สำคัญของขั้นพัฒนาการทางภาษาของเด็ก เพราะเด็กได้แสดงความคิดสะท้อนออกมาในรูปของการขีดเขียนจนถึงขั้นที่เขียนเป็นตัวหนังสือ ขึ้นอยู่กับความพร้อมของเด็ก (สายฤดี วรภิโรคาทร. 2523 : 31) ในการเรียนรู้ของเด็ก เด็กจะเริ่มเข้าใจว่าในการสื่อความหมายกับผู้อื่นเขาควรใช้อักษรที่มีรูปและเสียงสอดคล้องกันในสายตาของผู้อื่น มิฉะนั้น สิ่งที่เขาเขียนจะไม่สื่อความหมาย จุดนี้เองเด็กจะพยายามจำแนกและจดจำรูปตัวอักษรที่เห็นรอบๆ ตัว ทำให้การเขียนของเขาพัฒนาใกล้เคียงกับการเขียนผู้ใหญ่มากขึ้น (ภาวินี แสนทีสุข. 2538 : 2) บางครั้งการ

สอนเขียนให้แก่เด็กเริ่มเรียนจะเน้นการให้เด็กลอกแบบ การเขียนที่ถูกต้องอย่างเข้มงวดกดขันเด็กจะกลัวการเขียนผิด ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าลองผิดลองถูก เด็กบางคนถึงกับร้องไห้เมื่อเขียนผิด (หรรษา นิลวิเชียร. 2535 ก : 7) จากสภาพดังกล่าว ครูควรพัฒนาความสามารถด้านการเขียนให้กับเด็กปฐมวัยและเปิดโอกาสให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้นั้น ครูควรส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมหรือดำเนินกิจกรรมให้มากที่สุด ดังที่สิริมา(Sirima Pinyoanuntapong. 2013: 321-372) ได้กล่าวว่า เด็กจะเรียนรู้ได้ดีด้วยบรรยากาศในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม สามารถส่งเสริมพัฒนาการต่างๆ ที่ต้องการให้เด็กเกิดได้ และสิริพรรณตันติรัตน์ไพศาล (2545 : 13) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมในการพัฒนาการเขียนต้องเป็นกิจกรรมการพัฒนากล้ามเนื้อมือและการประสานสัมพันธ์ของตากับมือด้วย เช่นการวาดภาพ การระบายสี จะช่วยให้พัฒนาความสามารถในการเขียนได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะการเขียนที่ดีจะต้องมีการประสานกันอย่างดีระหว่างสายตา มือ การควบคุมกล้ามเนื้อมือเล็ก เช่น ในการวาดภาพของเด็ก ประกอบด้วยเส้นพื้นฐานที่นำไปสู่การเขียนตัวเลข และตัวหนังสือ ซึ่งการบันทึกเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ส่งเสริมความสามารถในการเขียน และประสบการณ์ที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนในแต่ละครั้งจะช่วยส่งเสริมให้เด็กได้รับความรู้ เกิดความรู้สึกที่ประสบความสำเร็จ (Jackman. 1997 : 190) สิ่งสำคัญของการบันทึกนั้นนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงบทบาทของครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก คือ การฝึกให้เด็กมีการบันทึกข้อมูลจากสิ่งที่ได้เรียนรู้ นอร์วูดและคาร์เตอร์ (Norwood and Carter) ทิพย์รัตน์ นพฤทธิ. 2542 : 3 ; อ้างอิงจาก Norwood ; & Carter. 1994 กล่าวว่าการบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้เป็น การทบทวนหรือประเมินความคิดของเด็กเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนมาแล้ว การบันทึกจะช่วยให้เด็กได้เชื่อมโยง ตรวจสอบความคิดต่างๆ นับเป็นเครื่องมือที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านการ

เขียน สำหรับรูปแบบการบันทึกอาจจะเขียนโดยการเขียนบรรยายวาดภาพตามความถนัดของเด็กโดยไม่ ต้องคำนึงถึงรูปแบบการเขียน (สมชาย วรกีจเกษมสกุล. 2540 : 103) การบันทึกของเด็กอาจจะเป็นในลักษณะของการขีดเส้นขยุกขยิก เขียนคำตามที่คิดขึ้นเอง การวาดภาพซึ่งจะสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ถ้าหากเด็กมีโอกาสขีดเขียนไปตามความสามารถของเขาโดยไม่มีการบังคับเป็นประจำทุกวันแล้ว เด็กจะสามารถเขียนอักษรได้เองในที่สุด (สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์; ธิดา พิทักษ์สินสุข. 2543 : 85) การเรียนนอกชั้นเรียนเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ส่งเสริมเด็กให้เกิดความรู้ และรู้สึกประสบความสำเร็จ (Jackman, 1997 :190) การเรียนนอกชั้นเรียนเพิ่มความสนใจให้กับเด็กในสิ่งที่เรียน ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาการเรียนรู้อื่นๆ (ธิดา พิทักษ์สินสุข, 2532 : 46) ซึ่งส่งผลให้สนุกกับการเขียน แนวคิดและหลักการที่กล่าวมานี้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียน ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงจากความสนใจของผู้เรียน จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดพัฒนาการด้านการเขียนจากการจดบันทึกสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้ มุ่งให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่หลากหลายผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียนมาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อศึกษาผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียน ประกอบการบันทึกที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยมากน้อยเพียงใดและผลการวิจัยครั้งนี้จะช่วยให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยได้นำการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึกเพื่อมาส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้นำวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียนมาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการให้เด็กบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้หรือพบเห็นสะท้อนออกมาในรูปแบบของการใช้สีลาเมือในการลากเส้นวาดแทนเขียน ขีดเขียนเส้นต่างๆ แทนเขียนเขียนโดยทำสัญลักษณ์คล้ายตัวอักษร เขียนโดยคัดลอก

ตัวอักษร เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง จนถึงเขียนโดยคิดสะกดคำขึ้นด้วยตนเอง ตามขั้นพัฒนาการทางด้านการเขียนของซูลส์บาย (Sulzby. 1985. อ้างอิงใน Morrow.1993) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประเภทของงานวิจัย การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งการทดลอง (Quasi – Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยอาศัยการทดลองแบบกลุ่มเดียว โดยใช้แบบแผนการทดลองที่ประยุกต์มาจากแบบแผนการทดลอง A-B-A Design ของ เกย์ (Gay. 1992 : 337 – 339) ซึ่งกอลและบอร์ก(Gall & Borg. 1996 : 519 – 520)

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 - 5 ปีที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาล 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ จำนวน 2 ห้องเรียน เป็นจำนวนเด็กทั้งหมด 60 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชาย - หญิงอายุระหว่าง 4 - 5 ปีที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาล 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนพิบูลอุปถัมภ์ ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยเลือก มา 1 ห้องเรียน จากจำนวน 2 ห้องเรียน แล้วจับสลากมาจำนวน 15 คน เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึก

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถด้านการเขียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน ประกอบการบันทึกมีจำนวน 24 แผนกิจกรรมการเรียนรู้ นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกจะสนทนากับเด็ก เพื่อกำหนดสถานที่ที่จะไปเรียนรู้ในห้องเรียนตามหน่วย การเรียนรู้ที่ครูกำหนด ซึ่งแจ้งถึงวัตถุประสงค์ของการไป เรียนรู้ จากนั้นครูนำเด็กไปยังสถานที่ที่กำหนดในขณะที่ เด็กทำกิจกรรมเรียนรู้ในห้องเรียนครูให้เด็กได้สังเกตสิ่ง ต่างๆ รอบตัว เช่น สภาพแวดล้อม สัตว์ต่าง ๆ คำศัพท์ต่างๆ ที่ พบเห็น รวบรวมข้อมูลผ่านการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 และกระตุ้นให้เด็กแสดงความคิดเห็นโดยใช้คำถาม ปลายเปิด จากนั้นให้เด็กบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้หรือพบเห็น สะท้อนออกมาโดยการขีดเขียนเป็นภาพวาดและ ตัวอักษรอย่างอิสระ สื่อความหมายสิ่งที่บันทึกจากการ เรียนรู้ในห้องเรียนให้ผู้อื่นเข้าใจโดยการบอกเล่า เกี่ยวกับสถานที่ที่ไปเรียนรู้ โดยเด็กสามารถปรึกษากับ เพื่อนและครูรวมทั้งแก้ไขงานเขียนของตนเองได้ ครูจด บันทึกคำพูดที่เด็กเล่าเรื่องราวจากภาพวาดและตัวอักษร ที่เด็กบันทึกด้วยตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่มองเห็นชัดเจน ครูอ่านและเด็กอ่านตาม เมื่อจบการศึกษานอกห้องเรียน และเดินทางกลับถึงห้องเรียน เด็กและครูร่วมกันสรุป แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการไป เรียนรู้ในห้องเรียนในแต่ละครั้ง จากนั้นนำผลงานการ บันทึกมาแสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน และครูทำการประเมินผลจากผลงานที่เด็กบันทึกสิ่งที่ได้ เรียนรู้หรือพบเห็นโดยใช้แบบประเมินความสามารถด้าน การเขียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. แบบประเมินความสามารถด้านการเขียน ความสามารถด้านการเขียนหมายถึงการที่เด็กใช้สีลามีมือ ในการลากเส้นวาดแทนเขียน ขีดเขียนเส้นต่างๆ แทน เขียน เขียนโดยทำสัญลักษณ์คล้ายตัวอักษร เขียนโดย คัดลอกตัวอักษร เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง จนถึงเขียนโดยคิดสะกดคำขึ้นด้วยตนเอง ตามขั้น

พัฒนาการทางการเขียนของซูลส์บาย (Sulzby, 1985. อ้างอิงใน Morrow, 1993) โดยในแต่ละขั้นนั้นจะแบ่งเกณฑ์ คะแนนความสามารถด้านการเขียนออกเป็นคะแนน 0 - 3 คะแนน นำมาหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยทำเกณฑ์ การประเมินความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบ รายละเอียดของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้เหมาะสม จำนวน 3 ท่าน พบว่า ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของ เกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการเขียนเท่ากับ 1 ทุกข้อ สามารถนำมาเก็บรวบรวมข้อมูลได้ หากความ เชื่อมั่นของเกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการเขียน โดยนำไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กนักเรียนชั้นอนุบาล ปีที่ 1 อายุ 4 - 5 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 20 คน โดยใช้ผู้สังเกต 2 คน คือผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยร่วมกัน สังเกต แล้วนำคะแนนมาคำนวณหาความเชื่อมั่นของผู้สังเกต 2 คน โดยได้ใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI = 0.95 ซึ่งเป็นค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต อยู่ในระดับสูงเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงใช้ผู้สังเกตเพียง 1 คน

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2556 ดำเนินการ 12 สัปดาห์ โดยมีการสร้างความคุ้นเคย และจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) เป็นเวลา 2 สัปดาห์ ในวันพุธ เพื่อใช้เป็นการเก็บข้อมูลใน ชั้นพื้นฐาน จากนั้นดำเนินการทดลองโดยการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึกกับกลุ่ม ตัวอย่างเป็นเวลา 8 สัปดาห์ ในวันอังคาร วันพุธ และวัน พฤหัสบดี เก็บผลงานที่เด็กบันทึกลงในสมุดบันทึกการ เรียนรู้ของวันพุธที่ทดลองในชั้นกิจกรรมเรียนรู้ นอก ห้องเรียนมาประเมินให้คะแนนความสามารถด้านการ เขียน โดยใช้เกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การบันทึกคะแนน ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย ปรากฏตาม เกณฑ์การประเมินความสามารถด้านการเขียนขั้นใด ให้

ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องนั้น วัดและประเมินความสามารถด้านการเขียนหลังการทดลองเป็นเวลา 2 สัปดาห์ และนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติเพื่อสรุปผลการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการวัดและประเมินความสามารถด้านการเขียนของกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการวัดและประเมินความสามารถด้านการเขียนทุกวันพุธในชั้นกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนแล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติพื้นฐานเพื่อหาคะแนนเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความสามารถด้านการเขียนในแต่ละช่วงสัปดาห์ โดยใช้

ตาราง 1 คะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถด้านการเขียนโดยภาพรวมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึก

แบบแผนการทดลอง	ระยะเวลาการจัดกิจกรรม (สัปดาห์)	$\bar{X}$	S.D.
A ₁	1	4.33	1.76
	2	4.93	1.28
	2 สัปดาห์ก่อนการทดลอง	4.63	1.41
B	3	5.40	.51
	4	5.60	.51
	5	5.73	.46
	6	6.00	.00
	7	7.60	2.23
	8	9.33	2.69
	9	11.80	2.88
A ₂	10	13.40	2.97
	11	14.40	2.32
	12	14.80	2.65
	2 สัปดาห์หลังการทดลอง	14.60	2.44

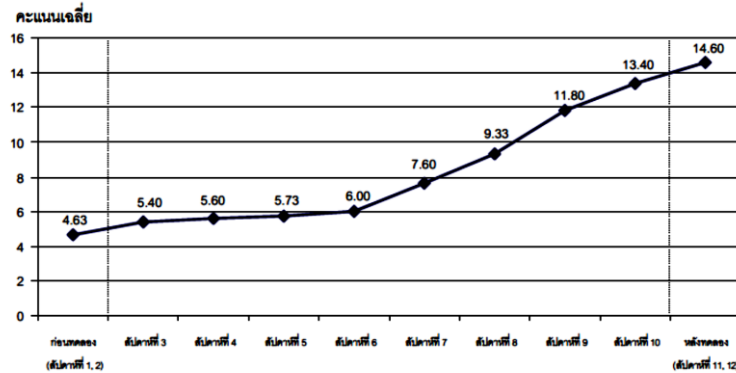
ผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 1 พบว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึกเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านการเขียนโดยภาพรวม เท่ากับ 4.63 และระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึก ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 3 - 10 มีค่าเฉลี่ย 5.40, 5.60, 5.73, 6.00, 7.60, 9.33, 11.80, 13.40

การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One - way analysis of variance : repeated measure) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัปดาห์ โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t - test for dependent samples)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนความสามารถด้านการเขียนโดยภาพรวมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึกก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบการบันทึกทั้ง 12 สัปดาห์

ตามลำดับ และหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.60 แสดงว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถด้านการเขียนโดยภาพรวมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกในแต่ละช่วงสัปดาห์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามลำดับเพื่อให้เห็นภาพการเปลี่ยนแปลงของความสามารถด้านการเขียนโดยภาพรวมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกในแต่ละช่วงสัปดาห์ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลจากตาราง 1 มานำเสนอในรูปแบบของกราฟเส้น ดังภาพประกอบ

ตาราง 2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำการวัดซ้ำกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกทุกด้าน (n = 15)

	แหล่ง	SS	df	MS	F	P
ความสามารถด้านการเขียน	ระหว่างสัปดาห์	1806.135	9	200.682	93.586**	.000
	ความคลาดเคลื่อน	270.190	126	2.144		

** P < .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการเขียนโดยภาพรวมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึก ในแต่ละช่วงสัปดาห์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถด้านการเขียนโดยภาพรวมของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงสัปดาห์อย่างน้อย 1 ช่วงสัปดาห์มีค่าแตกต่างกัน จึงได้ดำเนินการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงดังนี้

เมื่อพบว่าคะแนนความสามารถด้านการเขียนโดยภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างน้อย 1 ช่วงสัปดาห์ ผู้วิจัยต้องการทราบว่าคะแนนความสามารถด้านการเขียนโดยภาพรวมของเด็กปฐมวัยในช่วงสัปดาห์ใดมีความแตกต่างกัน จึงได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของคะแนนความสามารถด้านการเขียนโดยภาพรวมของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงสัปดาห์โดยใช้สถิติทดสอบค่าที่ t – test for dependent samples ผลปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 การเปลี่ยนแปลงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย รวม 6 ด้าน (n = 15)

การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัปดาห์	t	p
ก่อนทดลอง (สัปดาห์ที่ 1 , 2) , สัปดาห์ที่ 3	2.700*	.017
สัปดาห์ที่ 3 , สัปดาห์ที่ 4	1.871	.082
สัปดาห์ที่ 4 , สัปดาห์ที่ 5	1.468	.164
สัปดาห์ที่ 5 , สัปดาห์ที่ 6	2.256*	.041
สัปดาห์ที่ 6 , สัปดาห์ที่ 7	2.779*	.015
สัปดาห์ที่ 7 , สัปดาห์ที่ 8	5.030*	.000
สัปดาห์ที่ 8 , สัปดาห์ที่ 9	5.174*	.000
สัปดาห์ที่ 9 , สัปดาห์ที่ 10	3.228*	.006
สัปดาห์ที่ 10 , หลังทดลอง (สัปดาห์ที่ 11 , 12)	2.863*	.013

* P < .05

ผลการวิเคราะห์ตาราง 3 พบว่า ก่อนทดลอง (สัปดาห์ที่ 1, 2) กับสัปดาห์ที่ 3, สัปดาห์ที่ 5 กับสัปดาห์ที่ 6, สัปดาห์ที่ 6 กับสัปดาห์ที่ 7, สัปดาห์ที่ 7 กับสัปดาห์ที่ 8, สัปดาห์ที่ 8 กับสัปดาห์ที่ 9, สัปดาห์ที่ 9 กับสัปดาห์ที่ 10 และ สัปดาห์ที่ 10 กับหลังทดลอง (สัปดาห์ที่ 11, 12) เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการเขียน มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกช่วงสัปดาห์ ยกเว้นสัปดาห์ที่ 3 กับสัปดาห์ที่ 4 และสัปดาห์ที่ 4 กับสัปดาห์ที่ 5 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เพื่อให้เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของคะแนนความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกในแต่ละชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 วาดแทนเขียน ชั้นที่ 2 ขีดเขียนเส้นต่างๆ แทนเขียน ชั้นที่ 3 เขียนโดยทำสัญลักษณ์คล้ายตัวอักษรชั้นที่ 4 เขียนโดยคัดลอกตัวอักษร ชั้นที่ 5 เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง และชั้นที่ 6 เขียนโดยคิดสะกดคำด้วยตนเอง โดยนำคะแนนก่อนการทดลอง (สัปดาห์ที่ 1, 2) และระหว่างการทดลอง 8 สัปดาห์ (สัปดาห์ที่ 3 – 10) และหลังการทดลอง (สัปดาห์ที่ 11, 12) มาวิเคราะห์สรุปผลการเปลี่ยนแปลงในแต่ละชั้น ผลปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 สรุปผลการเปลี่ยนแปลงคะแนนความสามารถด้านการเขียนในแต่ละชั้นในระยะเวลาแต่ละสัปดาห์

ชั้นความสามารถด้านการเขียน	สัปดาห์ที่											
	ก่อนการทดลอง		ระหว่างการทดลอง								หลังการทดลอง	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ชั้นที่ 1 วาดแทนเขียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ชั้นที่ 2 ขีดเขียนเส้นต่างๆ แทนเขียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ชั้นที่ 3 เขียนโดยทำสัญลักษณ์คล้ายตัวอักษร							✓	✓	✓	✓	✓	✓
ชั้นที่ 4 เขียนโดยคัดลอกตัวอักษร							✓	✓	✓	✓	✓	✓
ชั้นที่ 5 เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง									✓	✓	✓	✓
ชั้นที่ 6 เขียนโดยคิดสะกดคำด้วยตนเอง									✓	✓	✓	✓

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า ก่อนการทดลอง (สัปดาห์ที่ 1, 2) ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยอยู่ในชั้นที่ 1 (วาดแทนเขียน) และชั้นที่ 2 (ขีดเขียนเส้นต่างๆ แทนเขียน) ระหว่างการทดลอง สัปดาห์ที่ 3 ถึง สัปดาห์ที่ 6 ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยอยู่ในชั้นที่ 1 (วาดแทนเขียน) และชั้นที่ 2 (ขีดเขียนเส้นต่างๆ แทนเขียน) ระหว่างการทดลอง สัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 8 ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยอยู่ในชั้นที่สูงขึ้นถึงชั้นที่ 3 (เขียนโดยทำสัญลักษณ์คล้ายตัวอักษร) และชั้นที่ 4 (เขียนโดยคัดลอกตัวอักษร) ระหว่างการทดลองสัปดาห์ที่ 9 ถึงสัปดาห์ที่ 10 และหลังการทดลอง (สัปดาห์ที่ 11, 12) ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยอยู่ในชั้นที่สูงขึ้นถึงชั้นที่ 6 (เขียนโดยคิดสะกดคำด้วยตนเอง) ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยอยู่ในชั้นที่สูงขึ้นถึงชั้นที่ 5 (เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง)

สรุปผลการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกมีความสามารถด้านการเขียนทั้ง 6 ชั้น ในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่การเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียน ก่อนการทดลอง กับระหว่างการจัดกิจกรรมในช่วงสัปดาห์ที่ 6 จนถึงหลังการทดลอง (สัปดาห์ที่ 11 – 12) มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นระหว่างการจัดกิจกรรมช่วงสัปดาห์ที่ 3 กับ สัปดาห์ที่ 4 และสัปดาห์ที่ 4 กับ สัปดาห์ที่ 5 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การอภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน ประกอบการบันทึก สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการศึกษาศาสามารถอภิปรายผลประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. คะแนนความสามารถด้านการเขียนมีการเปลี่ยนแปลงในแต่ละชั้นในระยะเวลาแต่ละสัปดาห์ดังนี้ ก่อนการทดลอง (สัปดาห์ที่ 1, 2) ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยอยู่ในชั้นที่ 1 (วาดแทนเขียน) และชั้นที่ 2 (ขีดเขียนเส้นต่างๆ แทนเขียน) ระหว่างการทดลองสัปดาห์ที่ 3 ถึง สัปดาห์ที่ 6 ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยอยู่ในชั้นที่ 1 (วาดแทนเขียน) และชั้นที่ 2 (ขีดเขียนเส้นต่างๆ แทนเขียน) ระหว่างการทดลองสัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 8 ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยอยู่ในชั้นที่สูงขึ้นถึงชั้นที่ 4 (เขียนโดยคัดลอกตัวอักษร) ระหว่างการทดลองสัปดาห์ที่ 9 และสัปดาห์ที่ 10 ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยอยู่ในชั้นที่สูงขึ้นถึงชั้นที่ 6 (เขียนโดยคิดสะกดคำด้วยตนเอง) ช่วงหลังการทดลอง(สัปดาห์ที่ 11, 12) ความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยอยู่ในชั้นที่สูงขึ้นถึงชั้นที่ 6 (เขียนโดยคิดสะกดคำด้วยตนเอง)

2. ความสามารถด้านการเขียนโดยภาพรวมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกในแต่ละช่วงสัปดาห์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกส่งผลให้เด็กมีการเปลี่ยนแปลงของความสามารถด้านการเขียนสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้เด็ก รู้จักการบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้ โดยการกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 และมีเวลาให้เด็กได้ฝึกบันทึกอยู่เสมอ และวิธีการบันทึกต้องสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ตลอดจน คอยสังเกตผลงานการบันทึกของเด็กแต่ละคน ซึ่งจะทำให้ครูเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงและเข้าใจเด็กมากขึ้น การจัดกิจกรรมนี้ควรมีการจัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมและเพียงพอกับจำนวนเด็ก เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางให้เด็กดำเนินการในทุกๆ ขั้นตอนมากที่สุดควรมีเวลาให้เด็กได้บันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้อย่างเต็มที่หรือจัด

สภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้และบันทึกของเด็ก เช่น ป้ายคำศัพท์ ป้ายนิเทศที่มีภาพประกอบคำ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาทัศนคติของผู้ปกครอง เกี่ยวกับการส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย

บรรณานุกรม

- ทิพย์รัตน์ นพฤทธิ. (2542). ผลการเขียนบันทึกการเรียนรู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความวิตกในการเรียน คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาคณิตศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ธิดา พิทักษ์สินสุข. (2532). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาออกสถานที่สำหรับเด็กอนุบาล. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- ภาวินี แสนทวีสุข. (2538). การพัฒนาชุดการจัดประสบการณ์การเขียนร่วมกันตามแนวการสอนภาษาธรรมชาติ สำหรับเด็กอนุบาล. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2543, มกราคม) วารสารการศึกษาปฐมวัย, สาขาการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์. 4 (1) : 11-12.
- สายฤดี วรกิจโกศาทร. (2523). รักลูกให้ถูกทาง. กรุงเทพฯ: สยามสปอร์ตพริ้นติ้ง.
- สมชาย วรภิเษมสกุล. (2540). การพัฒนารูปแบบการสอนวิชาคณิตศาสตร์โดยการใช้สื่อแนวคิดเพื่อเพิ่มทักษะแก้ปัญหา. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สิริพรรณ ต้นดิรัตน์ไพศาล. (2545). ศิลป์สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. (2550). การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์: และธิดา พิทักษ์สินสุข. (2543). การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทยตามแนวคิด เรกจิโอ เอมิเลีย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ:
- หรรษา นิลวิเชียร; (2535ก, 7-23 เมษายน - พฤษภาคม). การสอนเขียนแก่เด็กปฐมวัย.

- Gall, Meredith D. Borg Walter R and Gall, Joyce P. (1996). *Education Research And Introduction*. 6 th ed. New York : Longman.
- Gay, L.R. (1970). *Education Research Competencies for analysis and application*. 4 th ed. New York : Macmillan.
- Jackman, H.L. (1997). *Early Education Curriculum: A Child' Connection to the Word*. Albany' New York; Delmar.
- Morrow. Lesley Monde. (1993). *Literacy Development in the early Year : Helping Children Read and write*. United States of America: A Division of Simon and Schuster. Lnc.
- Sirima Pinyoanuntapong, (2013). *The Development of Thai Early Childhood Education Curriculum to Promote Desirable Characteristics of Preschool Children*. *Procedia-Social and Behavioral Sciences* 88 (2013). 321-327.